

tó, hogy alapos hatásvizsgálat arra világít rá, hogy célszerű az államnak ebben az üzletben részt vállalnia.

Új energiapolitika szükséges legfőképpen a hazai energiavagyon kihasználása tekintetében, hiszen ezzel csökkenthető az import, mérsékelhetők az energiaárak, és mindezzel növekedik a gazdaság versenyképessége.

### Összegezés

Az eddig folytatott globalizáló, privatizáló energiapolitika csak kárt okozott a társadalomnak. Ezért, az energiaellátást köztulajdonba kell venni. Addig is, amíg erre sor kerül, a társadalom követelje, hogy a tulajdonát képező Paksi Atomerőmű áramát a lakosságnak és a közületeknek számlázzák. Így lesz valós verseny a társadalmi tulajdon és a magántulajdon között. Olcsóbb lesz a lakosság számára az áram, enyhül a szegénység.

**Mándoki Andor vasokleveles kohómérnök, okleveles külkereskedelmi közgazdász, mérnök. A Magyar Vas és Acélipari Egyesülés nyugalmazott műszaki igazgatója, a Ferinov Külkereskedelmi Iroda volt vezetője, a Patentkó Találmányok Hasznosítását Tervező Kft. tulajdonosa, a Kapu című folyóirat gazdasági rovatának vezetője, a Kereszténydemokrata Néppárt Ipari Kereskedelmi Bizottságának elnöke. Számos szakmai tanulmány, dolgozat írója, néhány szakadalom feltalálója, makrogazdasági elemzések szerzője.**

### Irodalom:

- 1/ Állami Számvevőszék: Privatizáció Magyarországon 2004. Tanulmány, Budapest.
- 2/ Mándoki Andor: Kereszténydemokrata kritika a hazai privatizálásról. Előadás a KDNP Vitaforumán 1996 okt. 26-án.
- 3/ Mihályi Péter: A magyar privatizáció kritikája 1989 - 1997. Közgazdasági és Jogi Kiadó Budapest 1998.
- 4/ Mándoki Andor: Új gazdasági rendünk 10 éve. Kapu Melléklet 2001.
- 5/ Drábik János: Az emberközpontú világrend. Gold Book Kft. Budapest 2007.
- 6/ Mándoki Andor: A globalizáció igájában, Előadás, Kapu 2004 03 szám.
- 7/ Dr. Petz Ernő: A Magyar villamosenergia-ipar privatizációjának tragikus története. Leleplező könyvújság 2006/2.
- 8/ Mándoki Andor: A villanyáram ára. Leleplező, könyvújság 2006/1.
- 9/ John Perkins: Egy gazdasági bérgyilkos vallomásai. Ráció Kiadó, Budapest 2006.
- 10/ Mándoki Andor: Liberális gazdasági rend váltás és a kereszténydemokraták, Előadás, Kapu 2008 05 szám.

## Vezér-Szörényi László

# Kiegészítő pénz működtetése Magyarországon

Mindenki jól jár, aki részesül a kiegészítő pénznemek áldásaiból. Egyetlen vesztese a nagy bankok, akik pénzüket jó drágán, magas kamatokért adják kölcsön.

Csak az embereken, a közösségeken múlik, hogy akarnak-e sorsukon javítani és hajlandóak-e másokkal össze fogni egy jobb jövő érdekében – vagy pedig maradnak a jelenlegi torz pénzrendszernek az áldozatai és egyben fenntartói.

Az elektronika és az internet fejlettsége az emberiség történelme folyamán most először kínál lehetőséget arra, hogy egy közösség létrehozza a saját és igazságos pénznemét

### Operating with complementary money in Hungary

Everybody has to gain from the benefits of complementary currencies. The only ones that loose are the big banks, money institutions, who lend their money very expensive, for high interest.

It depends on the people, whether they want to improve their fate and are willing to cooperate with others for the sake of a better future – or they choose to remain the victims and at the same time sustainers of the present biased monetary system.

For the first time in the history of mankind, the advanced state of development of electronics and the internet makes it possible for a community to create its own and just monetary system.

## 1 A jelenlegi torz pénzrendszer

Miért nem jutunk az 5-ről a 6-ra? Pedig a legtöbb ember egy életen keresztül szorgalmasan dolgozik, azonban anyagilag mégsem viszi semmire sem. Vajon hogyan lehetséges ez? Mi lehet ennek az oka?

### 1.1 „Fiat pénz”, vagy a levegőpénz

A „Fiat pénz” kifejezés olyan pénzeszközt takar, amely vagy csak részben, vagy egyáltalán nem rendelkezik fedezettel.

Az elnevezés „Fiat pénz” a latin „Fiat lux” – Legyen világosság! – kifejezésből, a Bibliából származik (Ószövetség, Mózes 1. könyve). Mint ahogy a semmiből lőn a világosság, úgy a világon jelenleg forgalomban lévő papírpénzek túlnyomó többsége is a semmiből készült.

A pénzteremtésnek e formáját engedi a legtöbb ország jegybankja, amivel az aktuális kormányok rendszeresen élnek is.

Egy pénznemről általában nem lehet kideríteni, hogy csak „Fiat pénz”. A leglényegesebb ismertetőjűk az, hogy **gazdasági fedezettel nem rendelkeznek, hanem csak jogi biztosítékokkal.**

### 1.2 A kamatos kamat

A jelenlegi pénzrendszerek a kamatos kamatra alapszanak (valójában uzsorára). A kamatot következőképpen számítjuk ki:

$$\text{Kamat} = \text{Tőke} * \text{Kamatláb} * \text{Futamidő}$$

A képletből is egyértelműen látszik, hogy a kamaton keresztül gyakorlatilag időt adnak el. Tehát egyszer már eladták a jegybankok a semmit papírpénz formában (ami eleve abszurd), most ezt a semmit kamattal terhelve még az időt is eladják (duplán abszurd). A kamatos kamaton keresztül az időt pedig nem csak egyszerűen, hanem exponenciálisan adják el (triplán abszurd) a pénz tulajdonosai (általában a kereskedelmi bankok)!

Mivel a pénz mennyisége a kamatos kamat miatt exponenciálisan nő a gazdaságban, ez mindenképpen drámai mértékű pénzhígulást eredményez. A történelem tanúsága szerint **mindegyik kamatra épülő pénzrendszer 70-80 év után törvénytörően összeomlik**, amit általában háborúk, polgárháborúk követnek.

### 1.3 Pénzügyi pénzteremtés

A forgalomban levő pénz 80-90 százalékát nem a jegybankok, hanem a kereskedelmi bankok teremtik. Anélkül, hogy mélyen belemennénk a pénzteremtés mechanizmusába, legyen elég most annyi, hogy a banki törvények engedik a

pénzteremtés multiplikátor funkcióját a kötelező tartalékráta alacsony szinten tartásával. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha valaki egy bankban Magyarországon leköt 1000 Ft-ot betétként, a kétlépcsős bankrendszer ebből a számára ideális esetben 20 000 Ft-ot teremt, a valós pénzmennyiség 20-szorosát.

A lényeg azonban e funkció hatása a gazdaságra. A lekötött pénzmennyiség 20-szorosra teremtődik, azonban a legnagyobb probléma az, hogy az adósság a bankok felé mindig nagyobb, mint a teremtett pénz mennyisége. Könnyen belátható, hogy emiatt **az adósság visszafizetése matematikailag is lehetetlen.**

### 1.4 A spekuláció

A **spekuláció** azonban még ennél is nagyobb becsapás. Ha megnézzük, mennyi pénz cserél gazdát az értékteremtő reálgazdaság összes területén együttvéve és vele szemben a tőzsdéken, akkor azt találjuk, hogy ez az arány **1:40** a tőzsdék javára. Az értékteremtő tevékenység produkálja világviszonylatban az anyagi javak 100%-át, de a pénzforgalomnak csak a 2,5%-át (ez egy bruttó összeg, ebből még adózni is kell, járulékokat fizetni, stb.). **A munka anyagi megbecsülése is ennek az arálynak megfelelő: a megteremtett érték alig 1%-ára tehető.**

Még elképesztőbb az arány, ha megnézzük, mennyi pénzt realizál egy átlagos tőzsdei alkusz egy átlagos szakmunkáshoz képest. Ez az arány **1:400** lesz az alkusz javára! Mégpedig úgy, hogy a tevékenysége során semmilyen új érték nem képződött!

Naponta 2 billió USD fordul meg a tőzsdéken, mindez bármiféle értékteremtés nélkül. A spekulációval – valójában csak virtuálisan teremtett – aránytalan mennyiségű pénz és a reális gazdaságban képződött pénzek egybemosásával a munkabér elképesztően olcsóvá vált! Ha ehhez még azt is figyelembe vesszük, hogy Magyarországon a bérek csak töredékei a nyugatiaknak, akkor fogalmunk lehet arról, hogy micsoda **globális kifosztás** zajlik ma nálunk.

### 1.5 Rövid összefoglaló

Íme, megtaláltuk a tanulmány elején feltett kérdésünkre a választ, hogy vajon miért nem viszi az emberek többsége anyagilag semmire sem, hiába dolgozik egy életen át. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy ebben a pénzrendszerben nem-hogy nem lehet munkából meggazdagodni, de még megélni sem egyszerű!

## 2 A megoldás elméleti alapjai

### 2.1 A jin-yang elv a pénzügyelméletben

Az alábbiakban bemutatott rendszerünk a világ egyik legmodernebb közgazdasági elvére épül, amelyet **Bernard A. Lietaer**, belga közgazdász, a University of California professzora dolgozott ki.

Lietaer rájött, hogy a jelenlegi pénzügyi rendszer a felelős a világot sújtó gazdasági problémák, az ökológiai pusztulás, sőt, részben a háborúk kirobbanása miatt.

Ki kell hangsúlyozni, hogy a jelenlegi pénzrendszer kiváltására **több elmélet** is létezik, azonban e tanulmány szerzője véleménye alapján a magyar körülményekre egyelőre csak Lietaer elmélete adaptálható.

A hasonló konkurens elméletek abból indulnak ki, hogy a jelenlegi pénzrendszer belátható időn belül összeomlik, és a várható pénzügyi katarzist csak egy kompromisszummentes szabadpénz bevezetése tenné elkerülhetővé.

Lietaer elmélete szerint azonban ez az összeomlás nem egy rövid idő alatt fog bekövetkezni, hanem annak agóniája több évig, sőt talán évtizedeken keresztül elnyújtva fog tartani. A gazdaságban tapasztalható tények, mint pl. az US Dollár permanens árfolyamvesztése annak látványos összeomlása nélkül, ezt látszanak alátámasztani.

Lietaer javasolja a jelenlegi pénzrendszer megtartását domináns „YANG” típusú jellegével, annak hiányosságait „JIN” típusú kiegészítő pénznemekkel fedné le. Egy ilyen **JIN-YANG típusú kombinált pénzrendszer** szerinte képes az egyensúlyt fenntartani és szelíd átmenetet biztosítani egy eljövendő új és igazságos pénzrendszer irányába.

## 2.2 Miből fakadnak a jelenlegi pénzrendszer hiányosságai?

A pénzzel a fő probléma az, hogy alapvető funkciói, mint

- csereeszköz
- értékmérő
- értékmegőrző
- értékteremtő

részben vagy egészben egymásnak **ellentmondó** célokat valósítanak meg. Egyidejűleg nem lehet használni ugyanazt az eszközt cserére is és értékteremtésre is, mert csereeszközként forognia, értékteremtőként pedig – tőkeként lekötvé – nyugodnia kell.

A **pénznek kitüntetett szerepe** van a gazdaság többi szereplőjével szemben, ugyanis **tartós** és ebből kifolyólag tetszőlegesen visszatartható. Emiatt a gazdaságban a legkedvezőbb helyzetbe a pénz tulajdonosai kerülnek. Míg például egy pék nem teheti meg azt, hogy a kisütött kenyérének az eladását visszatartja (mert az hamarosan tönkre menne), addig a pénz tulajdonosait ilyen veszély nem fenyegeti, sőt megtehetik, hogy a visszatartott pénzüket csak **még több pénzért**, azaz **kamatra** adják kölcsön a pénzzel nem rendelkezők számára.

A fenti torz pénzfogalom hozta létre torzszülöttjeit, az előző fejezetekben ábrázolt

- o kamatot és a kamatos kamatot,
- o a levegőpénzt
- o és a spekulációt.

A pénz funkcióiban rejlő ellentmondásokat csak **szabadpénz kibocsátásával** lehet feloldani.

## 2.3 Szabadpénz kibocsátása

A szabadpénz lényege az, hogy a **pénz jelenlegi kitüntetett helyzetét megszüntetjük, és funkcióit egymástól leválasztjuk.**

A pénz kitüntetett helyzetét úgy tudjuk megszüntetni, hogy a világban található összes anyagi javakhoz hasonlóan felruházzuk az **értéksökkenés** és a valamikori **elmúlás** tulajdonságával. Ha egy termék megszűnt létezni (pl. elfogyasztással), akkor logikus, hogy az azt jelképező szimbólumnak, a pénznek is vele együtt kell megszűnie.

A pénz funkcióit pedig úgy tudjuk egymástól leválasztani, hogy célirányítottan végezzük a pénzkibocsátást. Ez azt jelenti, hogy **más pénzt** használunk a kereskedelemben, mint pl. a hitelügyletekben vagy bármi másra.

Így a „hagyományos” pénzüket feldaraboljuk – egyelőre – 2 részre:

1. **Cserepénzre**, amely értékmérő és gyors körforgású csereeszköz és
2. **Hitelpénzre**, amely nyugvó értékmegőrző eszköz.

A **célirányos pénzek** a hagyományos pénzekhez képest több információt képviselnek, nem csak

- **pénznemet** (pl. Forint)
- **címletet** (pl. 1000-es)

hanem ezen felül a

- **célirányt** (pl. Csere)
- és esetleg az **érvényességet** (pl. érvényes 12 hónapig) is tartalmazzák.

A lényegük az, hogy az eddigi univerzális pénzt **speciális pénzekké** alakítjuk át.

A jelenleg divatos „étkezési utalványok” is ugyanilyen célirányos pénzek, ahol a célirány az étkezés, és az érvényesség is csak egy bizonyos időszakra, általában a tárgyévre korlátozott.

Ahhoz, hogy az előbb említett célok megvalósulhassanak, a szabadpénznek rugalmasnak kell lennie. Ezt a rugalmasságot jelenleg kizárólag az **elektronikus formájú számlapénz** garantálja.

## 2.4 Cserepénz

A cserepénz olyan szabadpénz, amely ebben a funkciójában **csak csereeszköz és értékmérő**. A pénz többi funkcióját úgy választottuk le, hogy az elektronikusan tárolt számlapénzekre **díjat (negatív kamat!)** vetettünk ki, hogy a pénztulajdonosaink érdekelve legyenek a pénzüik minél gyorsabb körforgásában. Így cserepénzben az értékmegőrzés és felhalmozás lehetetlenné válik.

A cserepénz a **kereskedelem** és a **szolgáltatás** lebonyolításának **eszköze**. Az értékek felhalmozása nem pénzben, hanem **anyagi javakban, közösségi javakban** (pl. járdaépítés) történik.

A fentiek elektronikus megvalósítása a **Csereforint**, kézzelfogható formája pedig a **Csereforint utalvány**.

## 2.5 Hitelpénz

A hitelpénz működését egy példán keresztül lehet ábrázolni. Példánkban tételezzük fel, hogy Péter felhalmozott nagyobb mennyiségű cserepénzt és szeretné megőrizni az értékét. Ebben az esetben Péter cserepénzét kölcsön adja egy másik tagnak Pálnak, akinek szüksége lenne rá. Ha Péter nem adná kölcsön, akkor a pénze havonta 1%-ot veszítene értékéből. Pál viszont a lejárat után a kölcsön 100%-át fizeti vissza neki. Így a kölcsönügylet folyamán Péter pénze megőrizte értékét – mégpedig Pálnál!

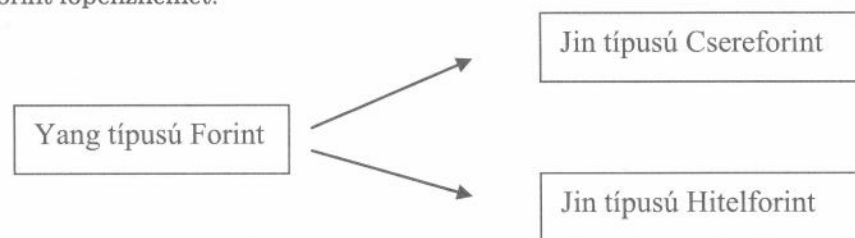
Ennyire egyszerű a hitelügyletek megvalósítása! Bárki, aki rendelkezik cserepénzzel, hitelt nyújthat bárki számára. Egyet azonban nem tehet meg: **nem kérhet kamatot** pénze után!

A hitelpénz – konkrétan a Hitelforint – hitelezés éppúgy működik, mint ahogy a hagyományos polgári kölcsönügyletek. A felek kötnek egy hagyományos **kamatmentes Forintos kölcsönszerződést** azzal a kitételrel, hogy a tartozás leróható természetben is Csereforint formában. Így a kölcsönügylet érvényesíthető bíróság előtt is, és a hitelező biztos lehet abban, hogy visszakapja a pénzét. Az adós pedig kamatmentes Hitelforinthez jutott.

## 2.6 A JIN-YANG elv a pénzügyi rendszerben

Előző fejezetben láthattuk 2 db „jin” típusú pénzeszköz, a Csereforint és a Hitelforint leírását.

Úgy lesz komplett a rendszerünk, hogy melléjük felvesszük a „yang” típusú Forint főpénznemet.



Egy domináns fődeviza mellett létezhet akárhány kiegészítő pénznem is, de rendszerünk jelenlegi kiépítettsége szintjén egyelőre csak e kettőt képes kiszolgálni.

A magyar nemzetgazdaságban egy főpénznem, legalább 4 kiegészítő pénznem és még legalább 20 lokális pénz lenne ideális.

A helyi pénzek beindíthatják a vidék gazdaságát, a kiegészítő pénznemek pedig gondoskodnának az általános fellendülésről. Kiegészítő pénznemek általánossá válásával néhány év alatt nullára csökkenthető az állami és az önkormányzati eladósodás, sőt ezután megkezdődhet külföld felé az adósságok visszafizetése.

## 3 A szabadpénz megvalósítása magyar körülmények között

A magyar szabadpénz megvalósítására 3 dolgot házasítottunk össze:

1. Elektronikus számlapénz
2. Elszámolás vegyes pénznemben (Forint – Csereforint, Hitelforint)
3. Internetes webáruház

A szabadpénz így egy internetes honlap segítségével valósul meg.  
www.bizalom.net

### 3.1 Az első működő magyar elektronikus szabadpénz rendszer

#### 3.1.1 Csereforint

A Csereforint egy olyan Cserepénz, amely árfolyamában megfelel a „hagyományos” Forintnak, azaz vele paritásban áll. Forintot egy az egyben lehet beváltani, visszafelé pedig 105 Csereforintért lehet 100 Forintot kapni. Azért kell ez az 5% visszaváltási díj, hogy a Csereforintokat minél tovább tartsák az ügyfelek körforgásban, és lehetőleg ne sűrűn váltsák ide-oda a Csereforintot Forintra. Minden Csereforint 100% fedezettel (áruban vagy pénzben) rendelkezik. A **Forint** és a **Csereforint** könyveléstechnikailag **egy és ugyanaz**. Jogilag a **csere természetben történő fizetésnek** felel meg.

#### 3.1.2 Cserepiac

Az internetes online cserepiacon a fizetési eszköz a saját áru, saját szolgáltatás, esetleg saját munkaerő, és annak értékmérője a Csereforint.

Ez a cserefolyamat pontosan így zajlik le a megszokott életünkben is. Ha valaki dolgozik, akkor a munkaerejével fizet, illetve az érte járó csereeszközt, a Forintot cseréli be később – a globális cserepiac egyik résztvevőjénél – a boltban élelmiszerre, anélkül, hogy ennek a cserefolyamatnak a tudatában lenne.

A csere alatt nem csak a két fél közötti közvetlen cserét értjük. Minden, ami bekerül a cserepiacra az ott mind csereárúnak, cserezolgáltatásnak minősül. Ezért lehetséges a cserét időben és térben eltolni, közben pedig elektronikus Csereforintban tartjuk nyilván **cseretöbbletünket**, illetve **cseretartozásunkat**.

Így részben vagy teljes egészben készpénz nélkül bonyolítható le a kereskedelem és a szolgáltatás.

Abban az esetben, ha az áruforgalmat nem lehet 100%-ig cserével lefedni, akkor a hiányzó részt Forintban egyenlítjük ki. Így egyidejűleg **cserélünk is és fizetünk is**.

Cserélni lehet pl. egy termék árából a haszonrészt, de nem lehet az adórészt. Ezért egy áru vagy termék árát mindig 2 részre kell felosztani, **csererészre** és **maradék részre**. A csererészt Csereforintban, a többit pedig Forintban kell egyenlíteni. A csere/fizetési arányt mi határozzuk meg, pl. 80% cserével, 20% készpénzzel.

A **Forint** és a **Csereforint** könyveléstechnikailag **egy és ugyanaz**. Jogilag a **csere természetben történő fizetésnek** felel meg.

### 3.1.3 Hitelforint

A Hitelforintot úgy valósítjuk meg, hogy **kamatmentes** kölcsönszerződést kötünk **Forintban** azzal a kitételrel, hogy természetben, Csereforintban is törleszthető az adósság. Ezután csak át kell utalni a megfelelő Csereforint összeget a hitelt igénybevevő számlájára. A hitelező számára Csereforintjai átalakulnak nyugvó, de tartós Hitelforintra, az adós pedig kamatmentesen jutott Csereforint hitelhez. Mivel a kölcsönügylet érvényesíthető bíróság előtt, a hitelező biztos lehet abban, hogy visszakapja a pénzét.

### 3.1.4 Adózás

A csere mint tevékenység nem befolyásolja az adózást. **Jogilag a csere megfelel a természetben történő fizetésnek.** Tehát ha egy, az áfa körbe tartozó jogi személy ad el valamit a cserepiacon, akkor éppúgy kell adót fizetnie, mint eddig. A számlaadás is pontosan úgy történik, mint eddig. A csere részt és hagyományos részt **össze kell vonni**, és arra rászámolva az áfa-t kell a komplett számlát kiállítani.

Azon személyeknek, akik alanyi adómentességet élveznek, nem kell ezután sem áfa-t fizetniük. Alanyi adómentességet az APEH biztosít azok számára, akiknek az évi forgalmuk az 5 millió Ft-ot nem haladja meg.

#### 3.1.4.1 Adózási példa

Egy autógarázsban alkalmazott szerelő **munkaidő után** megjavítja a szomszédja autóját, akkor kérhet érte Csereforintot (és Forintot is), de **nem kell** utána **áfa-t** fizetnie. Ha viszont a **garázs** végzi el ugyanezt a szerelést akár Csereforintért, akár Forintért, akár kombináltan, akkor éppúgy **kell fizetnie áfa-t** a komplett összeg után, mint ahogy eddig.

A szerelőt **nyugtaadási**, a garázst pedig **számlaadási** kötelezettség terheli.

A szerelőnek a 1995. évi CXVII törvény alapján jövedelmének az e törvényben elismert költségekkel csökkentett része után **kell 25% forrásadót** fizetni. E felül más adózási kötelezettség nem terheli.

A garázs számára a Csereforintot a Forinttal egy az egyben össze kell vonni, és e komplett összeg után kell a szokásos módon adóznia.

#### 3.1.4.2 Érdekes lehetőség

A jelenlegi jogszabály szerint, ha az adóhátralékot nem lehet készpénzben teljesíteni, akkor az adóhatóságnak el kell fogadnia a fizetést természetben is.

Mivel a Csereforint is természetben történő fizetésnek minősül, érdekes kérdést vet fel a jövőben a Csereforintban történő adófizetés.

### 3.2 Felhasználók, üzemeltetők

A rendszert használhatja bárki, magánszemélyek éppúgy, mint jogi személyek. Mindenki jól jár, aki része valamely csereközösségnek. Két olyan területet azonban ki kell emelni a többiek közül, amelyeknek súlyozottan fontos a jelenlétük: az önkormányzatok és a szövetkezetek.

#### 3.2.1 Önkormányzatok

Igazán érdekes lehetőségeket kínál rendszerünk az **önkormányzatok** számára. Az internetes cserepiacon 5-10-szer gyorsabban dolgozik a pénz, mint a hagyományos gazdaságban. Amely régióban használnak helyi fizetőeszközt (pl. Csereforintot), ott sokkal gyorsabb a fejlődés, mint máshol. Ez az önkormányzat számára mindenképpen **magasabb helyi és iparüzési adóbevételben** nyilvánul meg.

Óriási lehetőségeket rejt magában a **helyi vagy önkormányzati pénzek kibocsátása és működtetése.** A magyar jog engedélyezi a helyi pénzek elektronikus kibocsátását a 2004. évi XXXV törvényben.

Az önkormányzat a belső pénzrendszerére támaszkodva olyan projekteket finanszírozhat meg, amire a költségvetéséből nem telne.

Az önkormányzati pénzek ismérvei:

- A **helyi pénzek kibocsátása önkormányzatok** számára, egy teljesen újszerű finanszírozási módszert takar, ezért semmilyen hagyományos pénzügyi művelettel nem hasonlítható össze.

- A **pénzkibocsátás** eddig Magyarországon egy kétlépcsős banki rendszerben történt. Az önkormányzati pénzek tulajdonképpen egy teljesen új, ma még nem létező **harmadik lépcső** létrehozását jelentenék.

- A rendszer lényege, hogy az önkormányzat kezébe veszi pénzügyei irányítását, és a hivatalos támogatások mellett, **saját pénzeszközöket** hoz létre, amivel **új forrást** biztosít működéséhez, fejlesztéséhez.

- A jogszabály ezt a lehetőséget a **2004. évi XXXV. törvény** által biztosítja, amennyiben az önkormányzat (vagy több önkormányzat szövetsége) erre a célra egy **szakosított hitelintézetet** hoz létre, e törvény alapján az adott pénzintézet rendelkezik az **elektronikus pénz kibocsátási** jogával.

- A pénzkibocsátás menete nagyjából megegyezik a jegybanki vagy kereskedelmi banki ügymenettel. A legnagyobb különbség abban rejlik, hogy ezúttal kizárólag **elektronikus formában** történik a **számlapénz kibocsátása**, de az ezzel kapcsolatos összes többi jog, forma, eljárás megegyezik a bankival. A pénzkibocsátás során a jogszabály engedélyezi a **pénzteremtési multiplikátor** alkalmazását, amely nagysága a szakosított pénzintézet szavatoló tőkéjének 20-szorosát jelenti.



• **Elektronikus pénz** alatt olyan számlapénzt értünk, amit elektronikus adathordozón, általában **elektronikus kártyán** vagy **számítógépen** tartanak nyilván.

• A hatályos jogszabály nem korlátozza a kibocsátandó pénznemet. Így a képviselőtestület rendeletében rögzített néven **saját önkormányzati pénz** létrehozása is lehetséges, aminek névértéke kibocsátáskor megegyezik a Forint árfolyamával. A kibocsátott pénz fedezete lehet készpénz, deviza, állampapír, betét, **kötvény**, részvény, adósságlevél vagy a pénzpiacon azonnal értékesíthető **likvid** eszköz.

• Eladósodott önkormányzatok részére is kibocsátható **helyi pénz**, amennyiben az önkormányzat képes **további saját kötvényt** kibocsátani. Ebben az esetben a kötvény fedezetét a jövőben befolyó önkormányzati bevételek bizonyos hányada fogja képezni.

• A helyi pénzeszközökhöz jutott önkormányzatok fizethetnek beszállítóiknak vegyes pénznemben, **forintban és helyi pénzben**. A Forint/helyi pénz arányát az önkormányzat állapítja meg. Minél nagyobb arányú a helyi pénzzel lefedett terület nagysága (pl. Balaton Szövetség), annál nagyobb arányú lehet a helyi elektronikus pénz aránya a pénzforgalomban.

• A helyi pénz csak akkor működhet, ha a helyi vállalkozók azt **elfogadják** fizetőeszköznek. Emiatt érdemes a szakosított hitelintézet tulajdonosi körébe bevonni a helyi gazdákat, vállalkozókat. Csak akkor érdemes foglalkozni a helyi pénzekkel, ha az elfogadók aránya eléri, vagy meghaladja min. az **50%-ot**.

• A helyi pénznek **szabadon átválthatónak** kell lennie a többi devizához. A **pénzváltó** szerepét a fent említett szakosított pénzüintézet tölti be.

• A helyi pénz akkor **stabil**, ha a helyi pénzben bonyolított pénzforgalom pozitív egyenlegű, de legalább 0, azaz a bevételei és a kiadásai egyenlege 0.

### 3.2.2 Szövetkezetek

A szövetkezetek számára különleges lehetőség kínálkozik, ugyanis egy szövetkezet kétféle módon használhatja a rendszert:

1. Egy cserepiac üzemeltetőjeként
2. Egy másik cserepiac tagjaként

#### 3.2.2.1 Szövetkezeten belüli cserepiac üzemeltetése

Óriási lehetőségeket rejt magában egy szövetkezeten belüli cserepiac létrehozása és működtetése. A szövetkezet számára megvalósítható lesz a saját belső pénz kibocsátása, elszámolása.

Ez közgazdasági értelemben véve a szövetkezet saját **pénzneme**, idegen szóval **devizája**. Jogi szempontból nem az, de ez nem befolyásolja a működését. A szövetkezet a belső pénzrendszerére támaszkodva projekteket finanszírozhat meg.

A szövetkezet egyes tagjai vagy csoportjai jogilag egy szervezetet képeznek. Rendszerünk támogatja a szövetkezeten belüli profitcenterek létrehozását is.

#### 3.2.2.2 Szövetkezet külső cserepiac tagjaként

Érdemes a szövetkezetnek akár egy vagy több külső cserepiachoz tartoznia. A külső cserepiacon a termékek gyorsan gazdára találnak, illetve külső termékekhez gyorsan és a piaci árnál olcsóbban lehet hozzájutni.

## 4. Összefoglalás

Mindenki jól jár, aki részesül a kiegészítő pénznemek áldásaiból. Egyetlen vesztese a nagy bankok, akik pénzüket jó drágán, magas kamatokért adják kölcsön.

Csak az embereken, a közösségeken múlik, hogy akarnak-e sorsukon javítani és hajlandóak-e másokkal össze fogni egy jobb jövő érdekében – vagy pedig maradnak a jelenlegi torz pénzrendszernek az áldozatai és egyben fenntartói.

Az elektronika és az internet fejlettsége az emberiség történelme folyamán most először kínál lehetőséget arra, hogy egy közösség létrehozza a saját és igazságos pénzrendszerét!

Vezér-Szörényi László informatikus, diplomáját 1984-ben szerzi a Drezdai Műszaki Egyetemen. Először banki szoftverek készítésével foglalkozik, érdeklődése később az informatikáról egyre jobban a pénzügyek irányába terelődik. Pénzügyi ismereteit a Bank Austriánál alapozza meg Bécsben 1990. és 1992. között, később pedig Frankfurtban és Baselben dolgozik különböző bankoknál. 1998-tól 2003-ig a Deutsche Bank független tanácsadója. A kiegészítő pénz-ekkel szintén Németországban ismerkedik meg, hogy tudását kamatoztassa, 2006-ban visszaköltözik Magyarországra.

2007-ben megalapítja a Korona csereklubot, 2008-ban beindítja az első működő internetes cserepiacot.

Szalay Zsuzsanna

## A szelíd pénz forradalma

(Közirtokosságon nyugvó pénzrendszer megteremtése)

A pénz a közösségen belüli munkamegosztást biztosító infrastrukturális tényező: lehetővé teszi a tevékenységcsere résztvevői között az információ- és az anyagáramlást. Közösséget szolgál, a közirtok része. A főáramlatú közgazdaságtan tárgyalja a pénz funkcióit, úgy mint: értékmérő, csere-, felhalmozási, spekulációs eszköz funkció, amelyek közé 1971. (Bretton Woods-i rendszer összeomlása) óta odaértik a hatalmi eszköz funkcióit. A funkciók egyidejű érvényességének a lehetetlensége globális méretű válságok formájában fejeződik ki. A döntő kérdés a harmadik funkció.

Megengedhető-e, hogy a felhalmozás akadályozza a cserét? A pénznek forognia kell, de mi indítsa el a következő állomásra, mitől forogjon? Amikor a kamat pozitív: a pénztartásról való lemondást jutalmazzuk. A negatív kamat a pénztartást büntetve biztosítja a forgást.

Paradigmaváltást jelent, ha elfogadjuk az ellentétes előjelet.

A szelíd pénz negatív tartományban mozgó kamatmechanizmust, közintézmények által működtetett pénzforgalmat, közirtokként megjelenő pénzt jelent. Tartalmilag visszatér a pénz genéziséhez, formailag felhasználja az információs technológia eredményeit: elektronikus pénzként működik és forog.

### Revolution of the gentle money

The money is the infrastructural factor ensuring division of the labor within the community: it enables exchange of information and material between the participants of the activity trade. It serves the community, it is part of the common property. The mainstream economy describes the functions of the money as the following: value metric, trade good, accumulation and speculation tool and, since 1971 (the collapse of the Bretton Woods system) the function of power tool. The impossibility of the simultaneous validity of all these functions testifies itself in the form of global crisis.

The main question is the third function. Is it acceptable for accumulation to obstruct the trade? The money needs to circulate, but what is it that should set it flowing to its next destinations? When the interest rate is positive: the renouncement from the money holding is rewarded. Negative interest rate ensures the circulation by penalising the holding of money.

Accepting the opposite sign means a change of paradigm.

The gentle money means interest rate mechanism in the negative range, money circulation operated by public institutions, money appearing as public good. It returns to the genesis of money, functionally it employs the achievements of the information technology: it functions and circulates as electronic money.

*„...természetes gazdasági rendet kell megvalósítani, amelynek egyik alapvető eleme a gazdaság lokális szerveződéséhez való visszatérés”*  
Síklaky István: *Létebiztonság és Harmónia, Éghajlat, 2003. 21. old.*

*„A pénzt a pénztulajdonosok egyoldalú szempontjai szerint úgy tökéletesítették, hogy az, csereeszközként használhatatlanná vált... kulcs helyett reteszt kovácsoltak”*  
S. Gesell: *A természetes gazdasági rend (ford.: Síklaky István), Kétezerégy kiadó, 2004. 249. old.*

A fenti két idézet főhajtás. Tiszteletadás Síklaky István (1927-2005) és Silvio Gesell (1862-1930) munkássága előtt. Az idézetek visszaadják az itt következő írás lényegét: a lokálisan szerveződő, természetes rendet tartó közösségek együttműködését szolgáló pénzügyrendszer követelését.

### Alapfogalmak: a gazdaság, a pénz

A gazdaság, a gazdálkodás mindenkor, tehát adott időszakra jellemző formáját nem tekintjük örökérvényűnek, hanem azt mint az ember és a természet közötti kommunikációként tételezzük.

Sőt, még pontosabban azt állítjuk, hogy a gazdálkodás nem más, mint a bennünket körülvevő külső természet és az emberi lényegünket kifejező belső természet egymásra hatása, a kettő közötti bonyolult kommunikáció. Ez a kommunikáció nem pusztán információcserét, hanem jó esetben viselkedési összhangot megteremtő együttműködést jelent. Minden közösség minden tétivel gazdálkodást valósít meg, a saját belső és külső természetének egyidejű művelését, gondozását végzi.

A pénz kialakulása szerves fejlődés eredménye, a gazdálkodó közösségeket szolgálja. A pénzügyrendszer intézményrendszert jelent, amely megegyezésre, kölcsönös elfogadásra épít, közösséget szolgál. Működtetése annak a közhatalomnak a feladata, amelyet a közösség a maga ügyeinek intézésével megbízott.

### A pénz funkciói a főáramlatú közgazdaságtanban

A mostanság oktatott pénzügyi tankönyvek első oldalain szerepel a pénz funkcióinak ismertetése, amelyet egyúttal a pénz definíciójának is tekintenek ezen tankönyvek. Már itt felhívjuk a figyelmet, hogy a pontos meghatározás kikerülése, nem-vállalása a lényeg és a megjelenés ellentmondását, feszültséget sejteti. A pénz rendeltetése az alábbi négy szereppel fogalmazódik meg. A következőkben ezeket fogjuk elemezni, s majd látni fogjuk, hogy a jelzett feszültség logikailag is levezethető, mert a négy funkció egyidejűleg nem teljesülhet.

Tehát a négy szerep a következő:

1. A pénz érték mér, értékeket tesz összehasonlíthatóvá, ezért értékmérő funkciója van.
2. Lehetővé teszi a tevékenységek cseréjét, vagyis forgalmi eszköz funkciót tölt be.
3. Vagyont képvisel a felhalmozási eszköz funkció okán.
4. Szpekuláció tárgya és eszköze. Ilyenkor a szpekulációs eszköz funkciója érvényesül.

A fentiek a jelenleg uralkodó pénzügyrendszer sajátosságai. Ezt a felsorolást a Bretton Woods-i rendszer 1971-ben bekövetkezett összeomlása és még inkább az elektronikus pénz elterjedése óta ki kell egészítenünk egy ötödikkel. A pénz e-pénzként végképp elveszítette materiális kötődését. Fiatpénzként ígérvénnyé vált. Kötelezettséget jelent egyfelől és behajtási jogot másfelől. Tiszta energia, vagyis hatalom.

A pénz mostani megjelenési formájában a hatalom szimbóluma, kialakult a pénz ötödik funkciója a hatalmi eszköz funkció. Ez a hatalom a tőkeként működő pénz tulajdonosaihoz kötődik, a közhatalom gyengülésével jár. A közhatalom fokozatosan elveszíti, elveszítheti törvényalkotói és törvénybetartatói képességét. Sarkítva: ahol a hatalomnak joga van, ott ellenszegül a jog hatalmának, és megsemmisíti azt. Globalizálttá vált modern korunk fejre állított módon, zsarolásként érvényesülő ellenállási záradéka ez. A pénz így gazdasági jelenségből, gazdaságot szervező, szolgáló infrastruktúrából nem-legitim hatalmi eszköz lett.

### A funkciók egyidejű érvényességének lehetetlenségéről

A szerveség a Hermész Triszmegisztoz-i bölcsességet, vagyis az „amint fenn, úgy lenn” igazságát, a makrokozmosznak és a mikrokozmosznak egységes törvények szerinti rendeződését jelenti. Ahogy az emberi testben a vér, ugyanúgy szállítja az információt és az energiát a gazdaságban a pénz. Mi történik a testünkkel, ha a véráramlás valahol elakad, leáll vagy feltorlódik? Trombózis, agyér-katasztrófa, stb. következhet be. Erről nincs, de egy másik bomlasztó jelenségről, a budapesti dugókról már mindenkinek lehet saját tapasztalata.

Az értékmérő, a forgalmi eszköz, a felhalmozási eszköz, a szpekulációs eszköz és végül a hatalmi eszköz funkció megjelenése civilizációnk egy-egy, történelmileg jól leírható, értelmezhető korszakában jelent meg. Viszont az időről-időre bekövetkező konjunkturális és szerkezeti válságok már korábban is, mostani globális válságunk (a gazdasági-társadalmi polarizáció fokozódása, a klímaváltozás tényei) pedig már mindenképpen azt bizonyítják, hogy az öt funkció egyidejűleg nem érvényesülhet. Földünk lázas állapotba került, a belső és a külső természet teremtő együttműködése véglegesen és végletesen megbicsaklott, összeomlás fenyeget.

Az értékmérő és a forgalmi eszköz funkció érvényesülése tevékenységcserét lehetővé téve biztosítja a munkamegosztást, így minden civilizáció, minden ci-



vilizált közösség létalapjának tekinthető, hogy legyen egy ezt biztosító pénzrendszere. A döntő a harmadik, a középső: lehetővé tegyük-e, hogy a pénz felhalmozásra érdemes minőségében önmaga forgását is nehezítve akadályozza a cserét?

A harmadik funkció mintegy 500 évvel ezelőtt, a kamatfelszámítással vált érvényessé, ekkortól a pénz a vagyon képviselőjén túl vagyontöbblet képződésre is alkalmassá vált. A nagy világvallások elítélték a kamatszédést. Aztán az iszlám kivételével az egyértelműen tiltott tevékenység megengedetté vált. Luthernél feltételes jóvátételként, a kettős kár jóvátételeként jelent meg a kamat: késedelmes visszafizetés esetén meg kell téríteni a kölcsönt adó esetleges költségeit és elmaradt hasznát. Csak ezután, Kálvinnál vált a kamat a pénzkölcsönzés megszokott díjává. A korábban még jószággal, élő minőséggel, tehát étellel mért és számon tartott vagyon mércéjévé ezzel a pénz vált.

Mint mondtuk, a mindent eldöntő pont a pénz és a kamat viszonya. A másik kettő, a negyedik és az ötödik funkció a kamat működési mechanizmusát kiszélesítve és elmélyítve lehetőséget ad a spekulációra, majd pedig a hatalom érvényesítésére.

### A pénznek forognia kell, de mitől forogjon?

Az 1972-ben forgatott Kabaré film dala sokunknak ismerős: „Money makes the World go round” – vagyis: A pénz forgatja a világot. A tevékenységek cseréjét, a közösségen belüli munkamegosztást pénznek kell közvetítenie. A pénznek forognia kell, mint a labdának, ha labdajátékot szeretnénk játszani. Ezt éneklő a testét áruba bocsátó prostituált, és tudja ezt a földjének gyümölcsét piacra vivő termelő is.

Milyen legyen az a mechanizmus, ami a pénz állandó körforgását biztosítja? Mai világunkban a kamat felszámítása biztosítja ezt, amelyet szinte axiomatikusan pozitív nagyságúnak tételezzük. Pozitív, mint a gravitáció. A pozitív kamatú pénzrendszer a megszokott forma, már fel se tűnnek jellegzetességei. Röviden szedjük logikai sorrendbe és elemezzük, mit is jelent a pozitív kamat!

### A pozitív kamat, mint az egyik lehetséges forgató erő és sajátosságai

A kiindulási pontunk, hogy hagyományosan pozitívnak tekintjük a kamat nagyságát.

a. A pozitív kamat megosztja az árucserében résztvevő javakat pénz és nem pénz jellegűekre. Cserére való készségük, likviditásuk eltérő.

b. A fenti megosztás bekövetkezik az embereknel is: pénz- és egyéb jószágtulajdonosokra: A pénztulajdonos fölénybe kerül az árutulajdonossal szemben.

c. Az árutulajdonos áruja romlékony, rozsdásodó, rothadó..., tehát ő inkább cserére kényszerített.

d. A pénztulajdonos visszatarthatja pénzét számottevő saját kár nélkül, megakadályozhatja, hogy a pénz betöltse közösségi feladatát, a tevékenységcsere-t.

e. A visszatartathóság alapján a pénztulajdonos pozitív kamat formájában követeli a jutalmát, ha lemond pénzének használatáról, vagyis árura való becserélhetőségét másnak engedi át.

f. A fenti lemondás időleges, a kamatos kamat alapja ez.

g. A visszatartás (a forgalom megakasztásának) ellenszere a kamat, angolul interest. A szó (egyéni szintű) érdeket is jelent az angolban. Ez is mutatja a két fogalom, az egyéni érdek és a kamat azonosságát.

h. Az értéktöbblet (mai szóval hozzáadott érték) ugyan a termelőszférában keletkezik, de ez a pozitív kamatú pénzforgalomban – pénzrendszer által realizálódik.

i. A realizálódás valójában azt jelenti, hogy a pénzügyi szféra által csökken, módosul az értéket előállító elsődleges jövedelemtulajdonosok (vállalkozók, munkások) haszna.

### Ami a pozitív kamat elfogadása mögött van

A pozitív kamatú pénzrendszer megkülönbözteti a cserében résztvevőket, az áru és pénztulajdonosokat. A csere kényszere nem egyenlő mértékben érvényes rájuk, még akkor is így van ez, ha mindkét félnek érdekében áll a csere. Világunk jelenségei, élőlényei, a munkával előállított javak, mind magukon viselik a mulandóság jegyét. Keletkeznek, születnek, aztán elmennek, elmúlnak. A csere másik elemére viszont ez nem vonatkozik.

Gördülékenyebb lett a csere, de ezzel kiváltságos szerepbe került a pénz tulajdonosa: az övé romlatlansága miatt értékálló. A gazdaság résztvevői közül egyedül ő úgy is dönthet, hogy elrekeszeli a pénz útját, a pénzforgalmat megakasztja. Korábbi hasonlatunkra gondolva, mintha a szívbillentyű leállna, vagy mintha a labdajáték résztvevője nem akarna passzolni. A pénznek forognia kell, mert különben nincs tevékenységcsere, munkamegosztás.

Adjunk neki jutalmat, köszönjük meg, ha lemond – mondja a pozitív kamatú pénzrendszer. Ez tovább erősíti a pénztulajdonos kivételezett helyzetét, vagyis azt, hogy ő egy, a közfunkciót ellátó közösségi-infrastrukturális elemet magán-szereplőként birtokol. A kamat a pénz, a tőke időegységnyi szolgáltatásának, rendelkezésre bocsátásának a díja. Ezáltal az időnek pénzértéke és a pénznek időértéke lesz, amit munkával kell megszolgálni. Kinek? A vállalkozónak és alkalmazottjának.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a mai, pozitív kamatozású, tehát kamatszédő magánpénzrendszer két alapvető, rendszer-meghatározó tulajdonsága, hogy kamatos kamatmechanizmust működtet, és közérdek helyett a pénztulajdonosok egyoldalú szempontjait érvényesíti.

Lássuk mik is ennek a fajta rendszernek (amely történelmileg az 1500-as évek derekától vált általánossá) a következményei. A leírás az első pontot kivéve

szükszavú és rövid lesz, mert így vagy úgy már mindenki saját bőréen is érezheti. Indulásként rögzíteni szeretnék, hogy Marxszal ellentétben, mi miben látjuk a kizsákmányolást, vagyis a jogosulatlan értékelvétel lehetőségét: nem általában a magántulajdon, hanem a pozitív kamatozású pénzrendszer, és még inkább a magánpénzrendszer a kizsákmányolás (semleges megfogalmazásban: a rendszerromboló allokációnak) a forrása.

### A pozitív kamatú pénzrendszer hatásai

A. Az értéket előállítók jövedelme, vagyis a vállalkozók profitja és a munkások mellett részesedést kér egy, az érték előállítás folyamatában nem résztvevő szereplő, az első kettőnek az ő jövedelmét is ki kell termelnie. Mintha a dobókocka, amely a társasjáték folytatását biztosítja, egy és csak is egy résztvevő és nem a közösségé lenne. A dobókocka tulajdonosa monopolhelyzetéből adódóan jut jövedelemhez, ő nem vesz részt a munkában, az érték-előállításában. Ráadásul:

B. Mivel a kölcsönt a használati díjjal, vagyis kamattal megnövelten kell visszafizetni, ezért ez állandó növekedési kényszert jelent.

C. A növekedési kényszer miatt fokozódik az ember és a természet túlhatalmossága, jóllehet semmilyen zárt rendszer nem visel el belsejében végtelen növekedést.

D. A polarizáció fokozódik, ez súlypont-eltolódással, borulásveszéllyel jár.

E. Az aránytalanságok növekednek, különbségek fokozódnak mind a gazdaságban, mind a társadalomban.

F. A fenti hatások felerősödtek, amikor a földet, a munkaerőt és a pénzt magát is áruvá téve az ezekhez való emberi viszonyt piaci erők hatása alá utalták.

### Proudhon-Marx-Gesell

Elmélettörténetileg, politikatörténetileg igen fontos kérdés, ki hol látta a bajok okát, ennek alapján milyen gyógymódok fogalmazódtak meg, és milyen gyakorlati megoldások kerültek bevezetésre. Izgalmas, mint egy krimi.

Proudhon rájött arra, hogy az áru és a pénz, tehát az árutulajdonos és a pénztulajdonos viszonya nem szimmetrikus, ő az árut próbálta meg a pénzzel azonos minőségűvé tenni. Ezért cserebankokat szervezett, hogy kiiktassa a pénzt, de megbukott vele. Nem gondolt arra, hogy az, ami természeti adottság, mint az áru romlékonysága, azt nem lehet megváltoztatni. De a pénz örökbecsű volta az viszont nem természeti tulajdonság! Az áru és a pénz természetét csak úgy közelíthetjük egymáshoz, ha ez utóbbit tesszük az áruhoz hasonlóan romlandóvá közösségi megállapodások, törvények segítségével. Ahogy a pénz nem más, mint ember által társadalmi szerződés-ként előállított eszköz, ugyanúgy

társadalmi szerződés-ként módosítható is az. Civilizált emberi közösségek a maguk életének és munkamegosztásának könnyebb megszervezésére társadalmi szerződés-ként kialakították a pénzhasználatot, mint közösséget szervező intézményrendszert.

És most itt adjuk át a szót Silvio Gesellnek, aki megmagyarázza, hogy a szocialista törekvések ideológusai miért szorították ki, és miért hallgatták agyon Prudhont, miközben Marxtól 50 évvel később pedesztálra emelték: „ennek a marxi elmélet reménytelensége és ennek megfelelő ártatlansága az oka”

Milyen utat javasoltak a marxisták? Gesell 1916-ban jövőbelátó módon fogalmazott: „nincstelenség politikai túlerejének megteremtése szervezésük révén”, amely szervezés azóta tudjuk, hogy mit jelentett: kezdetben agitációt, forradalmi hangulat kialakítását és szítását, később a forradalom kirobbantását. Egész Európa megszenvedte a kommunizmus kísérletét. Tragikus kísérlet volt.

Mit kínált fel ezzel szemben Proudhon? „Harcoljunk a pénz előjoga ellen azáltal, hogy az árut és a munkát készpénzzé emeljük”. Cserebankja megbukott, mert rossz irányból kezdeményezte a kiegyenlítődést. A pénz is legyen romlékony, javasolta később Gesell.

Gesell 15-20 évre tette az elhibázott földjogból és az elhibázott pénzrendszerből kinövő mesterséges gátak lebontásához szükséges időszakot, hogy „az értéktöbblet eltűnjék és a termelőeszközök elveszítsék tőkejellegüket”. De az ő művének a sorsa se lett könnyebb. Könyvének írása idején talán sejtette, hogy az ő jutalma is az agyonhallgatás lesz: a pénzuralom számára még inkább veszélyes irányzatot még inkább el kellett nyomni.

Megtapasztaltuk a közép-európai szocializmust, ennek során később a szövetkezeti mozgalmat is hiteltelennítették.

### A szelíd pénz értelmezése

Mit jelent az eddig leírtak alapján a mi címünk? Mert most már rá kell térnünk írásunk lényegére: egy, a közösséget szolgáló pénzrendszer alapvonásainak megfogalmazására. A szelíd pénz jelenti a pénzrendszer lényegét. Vissza kell adnunk a pénz jogos nimbuszát. A pénz nem piszkos, csak a rendszer teszi azzá. A pénz közösségi tulajdon, a közösségi birtok, a közbirtok része. Forgalmából, utaztatásából, parkoltatásából egyéni haszon nem származhat. Villámcsapásként érhet bennünket ez a felismerés, hirtelen minden talpára áll és összerendeződik. A szavak új értelmet nyernek, előre tör régi, veretes tartalmuk. Ilyen az önérték, az önérték és a közösség viszonya és a közbirtok fogalma. A közbirtok egyéni célú használatával járó önérték-működés sose járul hozzá a közösség üdvéhez.

A közbirtokosság működtetésén alapuló közösség leírása megtalálható Imreh István „A rendtartó székely falu” (Kritérium, 1973) című könyvében. Ezen írásban most csak egy mondatot tudjuk kifejezni elismerésünket az összefoglaló mű felé. E szerint:

„A faluközösség, vagy ahogyan még nevezték, a «communitás» valóban olyan kerete volt a székelységnek is, amely az életnek keretet nyújtott, a gazdálkodás-

nak, az igazgatásnak szervezett formákat biztosított, a falu lakóit egybefogta és képviselte más társadalmi alakulatokkal, főleg pedig a felsőbb hatóságokkal szemben” - 21.old.

A faluközösség, a közösség mai fogalmaink szerint az önkormányzatokat jelenti. A szelíd pénz bevezetésének leggyümölcsözőbb terepét véleményünk szerint az önkormányzatok jelentik.

A szelíd pénz értelmezése két feladatot ad:

1. Definiálnunk kell az ezt alkalmazó közösség kereteit, a rendtartás alapját, vagyis a közbirtokosság terjedelmét, miben létét. A fenti mű áttanulmányozása nagyban segítheti ezt a munkát.

2. Meg kell határozni az önszerveződő közösségek, pl. önkormányzatok létének szabályrendjét.

A szelíd pénz értelmezésénél csak néhány alapvetésre szorítkozhatunk, a teljesség igénye nélkül:

1. Alapvetően negatív tartományban mozgó kamatmechanizmust és közintézmények által működtetett pénzforgalmat jelent. A negatív kamatnagyság a pénz keresleti és kínálati viszonyai, valamint a pénzkezelés adminisztratív költségei miatt felkúszhat a zérus pontig, bizonyos esetekben 1-2%-kal fölé is. A pénztartást, a pénz parkoltatását negatív kamattal teszi a közösség jogossá, vagyis aki a közösség pénzét magánál tartja, az fizet azzal, hogy a nála levő pénz egyre kevesebbet ér. A pénz forgása a negatív kamattal biztosított. Az ilyen kamatot a közösség felé (a pénzt kibocsátó közösségi intézménynek) fizetik be, szemben a pozitív kamattal, amely a pénz mindenkor tulajdonosának (tehát nem feltétlen a kibocsátónak) jutott. Gesell nyomán a szelíd pénzt forgásbiztosított pénznek nevezzük, a két fogalmat egyenértékűnek tekintjük.

2. Elkülönült pénztulajdonosok itt nincsenek, mert a pénztulajdonos maga az egész közösség. A pénzrendszerünk ezen tulajdonságát írásunk alcíme fejezi ki: a pénzrendszer közbirtokosságon alapszik, és a pénztartást megfizetendő, vagyis jelenlegi fogalmaink szerint negatív kamatú kamatmechanizmust működtet. (A pénzforgalmazók pénzkezelési díjat kapnak.)

3. A pénz a közösségen belül kizárólag belső elszámolási eszközként, tehát értékmérőként és csereeszközként érvényesül. Tanulnunk kell a mai vállalatok vezetőitől, jelesül a számviteli rendért felelős kontrolling szakemberektől. Többletértelemet kell adnunk a számadás szónak: számvetés jelent a múlttól, ki hogyan sáfárkodott kincseivel.

A nagyvállalatok olyan decentralizált profit-központokat, stratégiai üzleti egységeket hoznak létre, amelyek egymás felé belső elszámoló árakat alkalmaznak, eredményességük önállóan értékelhető, különálló stratégia kialakítására képesek. Tehát elkülönülnek és elkülöníthetők. Ez azért is így van, mert jól definiálható termék-piacokombinációkat képviselnek. A nagyvállalatok ezen üzleti egységei jogosultak dönteni, hogy vállalaton, szervezeten (a mi fogalmi rendszerünk szerint közösségen, önkormányzaton) belülről vagy kívülről szerzik be, vásárolják meg erőforrásaikat. Belülről elszámoló áron, kívülről hagyományos piaci áron.

### A szelíd pénzt működtető pénzrendszer funkciói

A következőkben soroljuk fel Silvio Gesell nyomán, hogy milyen feladatokat kell betöltenie a szelíd (az ő szóhasználatában forgásbiztosított) pénznek. Meglepően egyszerű lesz a felsorolás:

1. Biztosítsa az áruk cseréjét
2. Gyorsítsa az árucserét
3. Tegye olcsóvá a cserét.

A szelíd (forgásbiztosított) pénz hatásai függenek attól, hogy milyen körben vezetjük be. Gesell nemzetgazdasági szinten javasolta bevezetni, erre se akkor, se később nem történt kísérlet. Gesell életében is már (az ő aktív közreműködése nélkül), de később is, minden recesszió idején reménykeltő kísérletek indultak helyi, tehát nem nemzetgazdasági szinten. Ezredfordulónk idején, napjainkban is egy ilyen jellegű új hullámnak vagyunk részesei.

Az elektronika, a távközlés fejlődése hozta létre az elektronikus pénzt, röviden e-pénzt. Gesell a pénz romlandóvá tételét még csak a papírpénz felülbélyegzésével, mai szemmel nézve kissé macerásan tudta elképzelni.

A materiális alapját elvesztő, tisztán elektronikus jelnek tekinthető pénz végleg elveszítette minden közösséghez való kötődését, közösséget szolgáló erejét. Már csak hit, elvárás van mögötte, ami persze önmagában még nem lenne baj. Ráadásul a gazdaság körforgásába nem termelés (teremtés) útján kerül, hanem alá-fölérendelt viszonylatként, vagyis adósságként.

Az új típusú szelíd (forgásbiztosított) pénznek tartalmilag vissza kell térnie a pénz genéziséhez, csak és kizárólag a közösségi tevékenység cseréjét, munkamegosztását kell és szabad biztosítani. Viszont formai megjelenésében ki kell használnia az informatikai fejlődés lehetőségeit, vagyis azonnal elektronikus formában kell bevezetni, ahol is a Gesell javasolta negatív kamatozást már a számítógépes program biztosítja. És a szoftver programok ennél sokkal több mindenre is képesek!

### A szelíd pénz és a pozitív kamatú pénz viszonya

A címben jelzett kérdés megkerülhetetlen és elszakíthatatlan attól a kérdéstől, hogyan értékeljük a globalizációt. Bogár László nagyívű könyvében háromféle nézetet vázol fel:

1. Tudományos állításként megjelenő hatalmi propaganda, amely szerint a globalizáció és pénzrendszere természeti jelenség. Az alkalmazkodáson kívül nem tehetünk semmit, próbáljunk meg a nyerő oldalra állni.

2. Az alternatív megközelítés a globalizáció terjedelmi kritikájának tekinthető. Eszerint a globalizáció valaminek a mértéktelemné válása, az, hogy nem veszi észre, nem kezeli a negatív hatásokat, és nem hagyja érvényesülni az elesetteket, a védelemre szorulókat.

3. A tartalmi kritikusok a globalizációt és vele együtt az általa működtetett pénzrendszert, mint civilizációs vakvágányt utasítják el.

A globalizációt dicsőítők minden bizonnyal elvetik a szelíd pénznek még a gondolat-kísérletét is, tehát ők, ahogy mostanság mondani szokták, semmi fantáziát nem látnak benne. Számukra a kettő együtt nem összeegyeztethető. Éles határ az első és a másik két csoport között húzódik, és valószínű, hogy a középső csoport támogató bázisa a legszélesebb, legalábbis ami a pénzről való gondolkodást illeti.

Bernard Lietaer „Die Welt des GELDES” (Arena Verlag, Würzburg, 2001.) vagyis „A pénz világa” című könyvében az új típusú pénzt összefoglaló néven kiegészítő pénz-nek nevezi és tekinti (l. 75.o.). A hagyományos pénz – kiegészítő pénz szükséges kettősségét a Yang-Ying fogalom párral írja le, mert hogy a kettő együtt alkot egy egészet. A hagyományos pénznek azért tulajdonít Yang-karaktert, mert azt hierarchikus kontroll alatt bocsátják ki, elsősorban a versenyt támogatja, és a gazdagság koncentrációjához vezet. A kiegészítő pénzek szerinte Ying-karakterűek, mert azokat az emberek demokratikusan forgatják, ezáltal senkinek sem áll érdekében, hogy a versenyt és a gazdagság koncentrációját elősegítse. A társadalmi problémákat Lietaer a Yang-pénzek használati monopóliumára vezeti vissza, szerinte a történelem is azt bizonyítja, hogy a jólétet (Wohlstand, az ő szóhasználatában) a duális Ying-Yang rendszer biztosítja. Érvelését példákkal, úgy mint: a gyógyászattal (medicinális vs. alternatív orvoslás), a Fengshui-t kínáló építészettel, a mediációt javasoló ügyvédekkel, a természetes anyagokat kínáló szakácsokkal és asztalosokkal egészíti ki.

Ezen írás szerzője a harmadik csoportba tartozónak vallja magát: a szelíd pénzt következetes módon, kislépések útján kívánja megteremteni. Az új típusú pénz attribútuma a szelídség. Szelíd, mert nem válhat önműködővé, önnemzővé. Se indulásakor, se később nem vesz fel hatalmi karaktert. Létrehívásában ugyan hasonlíthat a második csoport által megfogalmazott kiegészítő pénzhez, de eltérő jövőképe miatt alapvetően különbözik attól.

Mivel a globalizációt létrehívó civilizáció összeomlása elkerülhetetlen, ezért a szelíd pénzre nagyobb feladat vár rá: Noé bárkája kíván lenni. S a szelíd pénzt működtető önszerveződő közösségeknek az ókori keresztény kisközösségek példáját kell követniük.

Szalay Zsuzsanna  
közgazdász, egyetemi oktató

Dr. PhS. Farkasinszky Tibor

## MAGYARORSZÁG JELENKORI KIFOSZTÁSÁNAK MÉRTÉKE, HATÁSAI ÉS A TEENDŐK

### I. Az ország kifosztásáról és az állami költségvetés helyzetéről

1) *Az alapprobléma.* Erről az ún. „médiában” és a parlamentben is általában hallgatnak.

Manapság társadalmi-gazdasági alapprobléma az ország folyamatos és növekvő arányú nemzetközi kifosztása a külföldi globalista bankok és vállalatok által.

Nálunk napjainkban a nagyobb bruttó hazai termék (GDP) és a kisebb bruttó nemzeti jövedelem (GNI) eltérése nettó egyenlegszerűen jelzi azt a jövedelemvesztést, amelyet kiszívna az országból – kb. ennyivel több tulajdonosi jövedelem áramlik ki az országból, mint amennyi beáramlik.

Ez a kifosztásunkat jelző jövedelemvesztés az 1995–2006. években így alakult milliárd Ft-ban folyó áron (a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint):

Év	GDP mínusz GNI milliárd Ft	Ugyanaz a GDP százalékában
1995	212,4	3,8
1996	296,7	4,3
1997	494,8	5,8
1998	619,9	6,1
1999	668,4	5,9
2000	720,4	5,3
2001	808,6	5,3
2002	944,7	5,5
2003	949,1	5,0
2004	1219,4	5,9
2005	1301,3	6,3
2006	1704,2	7,2

2006-ban pl.:	
GDP	23757,2 milliárd Ft
Külföldről kapott (+) és külföldnek fizetett (-)	
munkajövedelmek egyenlege	+4,3 „
tulajdonosi jövedelmek egyenlege	-1826,8 milliárd Ft
EU-nak fizetett adó és tőle kapott támogatás egyenlege	+118,3 „
=GNI	22053,0 „
GDP-GNI	1704,2 milliárd Ft

Az adatokból érzékelhető, hogy a kifosztásunk állandó jellegű, tartós és növekvő arányú; 1995–2006. évek között a GDP 3,8%-áról 7,2%-ára emelkedett, az arány majdnem megkétszereződött.

A nemzetközi (globalista) tőke képviselői berendezkedtek hazánk hosszútávú, kegyetlen kifosztására. A hazai tőkések és politikusok egy része pedig ahhoz ellenállás nélkül, a nemzeti érdek határozott képviselője nélkül segédkezik. Ugyanakkor igyekezik háttérbe szorítani azokat a tőkéseket és politikusokat, akik törekednek az ország és a nemzet érdekeinek megfelelő képviselőre.

2006-ban kerekén **1700 md Ft/év**, azaz ezerhétszáz milliárd Ft/év nettó egyenlegszerűen az a végleges veszteségünk, amelyet kiszívtak az országból – kb. ennyivel több tulajdonosi jövedelem áramlott ki az országból, mint amennyi beáramlott.

Az ún. „médiában” gyakran esik szó – egyébként helyesen – az EU-tól kapott támogatásról (2006-ban egyenlegszerűen kerekén 120 md Ft-ról), ugyanakkor azonban az országból kivitt tulajdonosi jövedelem összegét (2006-ban egyenlegként 1820 md Ft-ot) hallgatás övezi.

Az említett 1700 md Ft a bruttó hazai termék, a **GDP 7,2%-a**, 10 millió lakosra számítva **170.000 Ft/lakos/év**. Óriási összeg! Ez az arányú kifosztás durván számítva 10–14 év alatt kivonja az országból az 1 évi teljes GDP összegét!

Az 1700 md Ft túlnyomó (kb. 2/3) részben állami adósságtörlesztés és kamatfizetés, amellel (kb. 1/3 részben) vállalati nyereségkivétel is.

Ezért nincs elég pénze a magyar kormányoknak a valóságos állami feladatok megoldására, és az ország gazdasági fejlődése is megtorpant. Az állami költségvetés csődhelyzetbe került.

2) *E helyzet káros hatásai* megmutatkoznak a gazdasági és társadalmi élet minden területén, így különösen:

- az országban a gazdasági fejlődés megtorpant, vagy lényegesen elmarad a kifosztásunk nélküli lehetőségekhez képest;
- a foglalkoztatás terén nincs elegendő számú munkahely, egyes vidékeken különösen nagy arányú a munkanélküliség;
- a munkaképes és arra alkalmas lakosság egy része külföldön kényszerül munkalehetőséget keresni;
- a lakosság reáljövedelme nem növekszik, vagy lényegesen elmarad a kifosztásunk nélküli lehetőségekhez képest;

- az államnak nincs elég pénze (főleg a nagy összegű kamatfizetés miatt) az állami feladatok megfelelő ellátására (hadsereg, rendőrség, egészségügyre, oktatásra, szociális ellátásra, lakásépítésre, közlekedésre, egyéb infrastrukturális célokra, környezetvédelemre stb.);

- az állami vagyon elkótyavetyélése, vállalatok, intézmények tönkretétele, majd lényegesen értékük alatti privatizációja és a bevételeknek nem az adósságcsapda felszámolására, hanem nagyrészt külföldre menő kamatfizetésre fordítása;

- a korrupció;
- a családalapítás megnehezülése foglalkoztatottsági bizonytalanság, lakáshoz jutási nehézség, anyagi eszközök hiánya és a tudati züllesztés (az önzés, karrier és az anyagi javak birtoklásának túlzott előtérbe helyezése, erkölcsstelen életmód népszerűsítése filmekkel stb.) következtében;

- a népesség erőteljes fogyása, egészségi állapotának romlása, szakképzettségi összetételének elmaradása a kívánatostól stb.

3) Az ún. *konvergencia-program* pedig nem a kifosztásunk megszüntetését, hanem annak további fenntartását célozza:

- a privatizációs bevételekből az adósságcsapda felszámolása és elkerülése helyett a nemzeti vagyon túlnyomó részének elkótyavetyélése után
- most már az életszínvonal fokozatos csökkentése árán is.

(A konvergencia-program azért felelhet meg „Brüsszelnek” és a globalista bankok képviselőinek is, mert fenntartja a kifosztásunkat.)

4) Nem ilyen konvergencia-programra, hanem az ország nemzetközi kifosztását megszüntető, vagy jelentősen mérséklő programra van szükség.

### Programot kell készíteni a kifosztásunk megszüntetésére!

5) Fontos, hogy országunk szekerét a globalista bankok és vállalatok is vitték a kátyúba, ezért indokolt és méltányos, hogy ők is segítsenek onnan kihúzni! (Ennek sokféle módja lehet.)

6) Amelyik párt és kormány nem vállalja fel a kifosztásunkat megszüntető program elkészítését és végrehajtását, az falaz a kifosztásunkhoz.

Nem elég azonban csak beszélni, írni a problémáról – bár az is több a hallgatásnál –, programot kell készíteni a kifosztásunk megszüntetésére, majd azt végre is kell hajtani.

## II. Kiinduló vázlat a kifosztásunk megszüntetésére irányuló programhoz

„Egyre több szerző véleménye szerint egyébként a globalizáció nem más, mint „neokolonializmus”, vagyis újgyarmatosítás. De meddig tűrik ezt az emberek?” – kérdezi Csath Magdolna az *Egy éve az EU-ban* c. könyvében (2005).

És valójában mit lehet tenni a felkelés és a „terrorizmus” elkerülésével? Sokat, így például:

1) Az államot nem gyengíteni, hanem erősíteni kell.

a) Államilag ellenőrizni és szabályozni kell az országból kivonható tőke és jövedelem mértékét. Pl. mind a hazai, mind a külföldi tulajdonú, Magyarországon működő tőke és Magyarországon szerzett profit-, kamatjövedelem legalább 2/3 részét véglegesen Magyarország területén kell működtetni, illetve beruházni.

b) Kérni kell a külföldi államadósság nagyobb részének elengedését, vagy a fizetendő kamat mértékének 2/3–3/4 arányú csökkentését; illetve/avagy:

c) Kérni kell és legalább 10 évre fel kell függeszteni az adósság-szolgálat (törlesztés, kamatfizetés) teljesítését, hogy közben a magyar állam és a gazdaság talpra tudjon állni.

d) Nyilvánvaló, hogy a globális kapitalizmus megközelítőleg sem tudja biztosítani a teljes foglalkoztatást. Ezért a „versenyszféra” mellett ki kell alakítani olyan erős állami szektort, amely elsősorban nem profit-, hanem foglalkoztatás-érdekelte. Fő feladata biztosítani, hogy legyen munkahely és keresete az országban mindenkinek, aki arra törekszik, és a versenyszférában nem tud elhelyezkedni.

e) Meg kell szüntetni a külföldi székhelyű vállalatok adókedvezményét és a vele való visszaélés lehetőségét.

2) Erősíteni kell a nemzeti érdek védelmét és érvényesítését

a) a politikai pártokban, a törvényhozásban és az állami apparátusban;

b) az oktatásban, a kultúrában és a tömegtájékoztatásban;

c) széles körben ismertetni kell a lakossággal az ország rendszeres kifosztását.

3) Bővíteni és erősíteni kell a nemzeti érdeket szolgáló polgári szervezeteket.

4) Nemzetközi összefogásra kell törekedni a globalista új-gyarmatosítás ellenében a nemzeti érdekeiket védő más országokkal.

5) Ki kell dolgozni a nemzeti érdekeink védelmének és érvényesítésének közép- és hosszútávú programját, figyelemmel a határainkon túl élő magyarság érdekeire is.

A program kidolgozásába be kell vonni a társadalom minden fontos rétegének képviselőit, a pártok nemzeti érdekért tenni kész politikusait, szakértőit is.

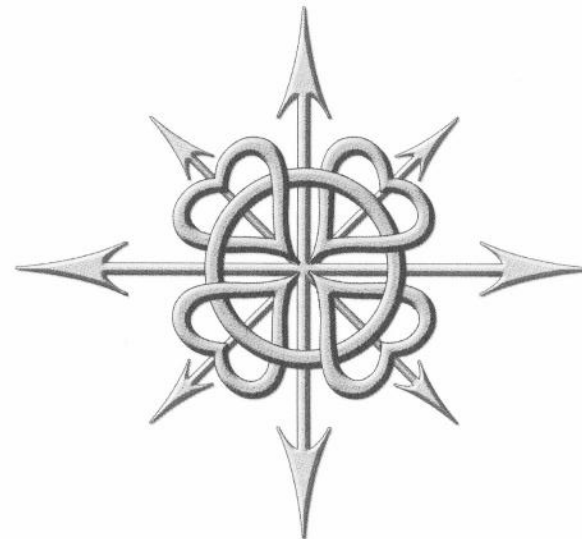
Lehet tenni, s nem is keveset. Csak tegye meg mindenki, ami rajta múlik.

Természetesen nem várható, hogy a nemzetközi tőke képviselői örömmel fogadjanak a fentiekhez hasonló magyar kezdeményezéseket. Feszültségekkel nyilvánvalóan számolni kell. Ezek mértékének és fajtáinak felvállalása politikai mérlegelés és ésszerű kompromisszumra törekvés tárgya is.

Am az is nyilvánvaló, hogy nem szabad a surlódásmentesség érdekében lemondani a magyar nemzeti érdek érvényesítéséről és hagyni az ország további jelentős kifosztását.

**Dr. PhS. Farkasinszky Tibor, a közgazdaságtudomány kandidátusa, a magyarságtudomány bölcsésze, magyar ősvallás- és őstörténetkutató, a Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyetemén tanár.**

# A Fordulat



## ÁLLAMISÁG NÉLKÜLI NEMZETEK ÉS NÉPEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN KONFERENCIA

Konferenciaelnök: Nelly Maes és Patrubány Miklós